

УДК 615.015.32.072.012

РОЛЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ ХВОРИХ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РАЦІОНАЛЬНОЇ ГОМЕОПАТИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

©О.І. Лопатинська

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Резюме: через різнобічний вплив на організм, високу ефективність, відсутність побічних та токсичних ефектів, економічну доступність гомеопатичні препарати займають значне місце у сучасній системі охорони здоров'я як профілактичні та лікувальні засоби. На сьогоднішній день в умовах підвищених вимог до сучасної фармакотерапії особливої актуальності набуває запровадження елементів фармацевтичної опіки хворих, які вживають гомеопатичні препарати.

Ключові слова: фармацевтична опіка, гомеопатична терапія.

ВСТУП. Раціональне використання лікарських препаратів, зокрема гомеопатичних, є важливою проблемою сучасної системи охорони здоров'я, яка вимагає вирішення цілого ряду законодавчих, організаційних та методологічних питань. Чисельні фармацевтичні фірми інтенсивно працюють над просуванням на фармацевтичних ринках нових лікарських засобів.

За останні роки значну увагу привертають нетрадиційні методи лікування з використанням лікарських рослин, зокрема гомеопатія. Сьогодні зацікавлення гомеопатичним методом лікування зросло практично у всьому світі.

Про це свідчать результати дослідження проведеної FDA, у яких зазначено, що обсяг продажу гомеопатичних препаратів у США за останні 5 років зріс на 25%. Аналогічна ситуація спостерігається і в інших країнах. У своїй практичній діяльності гомеопатичні препарати використовують близько 50% лікарів в Індії, 40 % — у Великій Британії, 32 % — у Франції, 25 % — у Німеччині, 22 % — у Австрії. Ефективність гомеопатії при багатьох захворюваннях, індивідуальний підхід до хворого, відсутність побічних ефектів та економічна доступність гомеопатичних препаратів зумовили необхідність інтеграції гомеопатії у сферу медичних та фармацевтичних дисциплін та у практичну охорону здоров'я.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. За останні десятиріччя в ряді країн світу (Німеччині, Франції, США, Канаді, Росії, Польщі) гомеопатія стала необхідною і важливою структурною одиницею системи охорони здоров'я. Це створило передумови для інтенсивного та динамічного розвитку світового фармацевтичного ринку гомеопатичних засобів.

На сьогоднішній день у вітчизняній гомеопатичній практиці використовується 684 гомеопатичних препарати.

Серед них лише 158 комплексних гомеопатичних препаратів (22,13%), кількість яких щороку постійно зростає (рис. 1)[1-2].

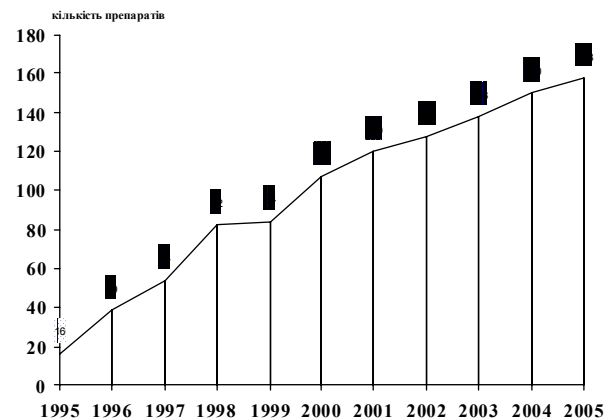

Рис. 1. Динаміка арсеналу комплексних гомеопатичних препаратів на фармацевтичному ринку України.

Класичні однокомпонентні гомеопатичні препарати переважно використовуються для лікування хронічних патологічних процесів. Такі лікарські засоби призначаються та прописуються лікарями-гомеопатами і реалізуються через спеціалізовану аптечну мережу – спеціалізовані гомеопатичні аптеки або відділи аптек.

Комплексні гомеопатичні препарати використовуються пацієнтами з метою лікування та профілактики захворювань. Лікарські препарати розповсюджуються через мережу аптек загального профілю. При цьому слід відзначити, що останнім часом спостерігається тенденція самостійного вибору та призначення пацієнтами комплексних гомеопатичних лікарських препаратів і придбання їх в аптеках без рецепта [4-5].

Директивою Ради ЄС 92/26 ЄЕС встановлено, що в обов'язковому порядку за рецептами лікарів відпускаються лікарські препарати, які:

- виявляють пряму або непряму загрозу для здоров'я пацієнтів, навіть при правильному вживанні;

- виявляють загрозу при тривалому прийманні або при порушенні умов раціонального вживання;

- виявляють загрозу для пацієнтів через наявність недостатньо вивчених компонентів комплексного лікарського засобу;

- призначені для парентерального введення.

Директивою передбачено, що лікарські препарати, які потенційно можуть бути включені до категорії безрецептурних препаратів, не повинні бути токсичними, генотоксичними, канцерогенними, не впливати на репродуктивну функцію, мати невисокий ступінь виникнення побічних реакцій типу А, дуже невисокий ступінь ризику виникнення побічних реакцій типу В, не взаємодіяти із широкоживаними лікарськими засобами [4, 6].

Слід зазначити, що комплексні гомеопатичні препарати, які інтенсивно впроваджуються у вітчизняну лікувальну практику, повністю відповідають усім переліченим вище вимогам, тому належать до групи безрецептурних препаратів і використовуються хворими, у більшості випадків, з метою самолікування та профілактики різноманітних захворювань [2-3].

У 2003 р. Кабінетом Міністрів України затверджена "Державна програма забезпечення населення лікарськими засобами на 2004–2010 роки", яка передбачає комплекс заходів щодо підвищення якості, ефективності та безпечності фармакотерапії конкретного пацієнта через всебічне задоволення його потреб [4]. В основі раціонального використання комплексних гомеопатичних препаратів лежить освітня діяльність стосовно фахівців, пацієнтів та оточуючих осіб, яка успішно може реалізовуватися у системі гомеопатичної терапії через елементи фармацевтичної опіки.

Фармацевтична опіка – це комплексна програма співпраці провізора з лікарем протягом усього періоду фармакотерапії, від моменту відпуску лікарського засобу до повного закінчення його дії. Такий комплекс заходів пов'язаний з індивідуалізацією фармакотерапії і скерований на безпечне, раціональне та ефективне використання гомеопатичних препаратів [5].

Концепція фармацевтичної опіки хворих передбачає консультування фахівців з питань, по-

в'язаних з використанням комплексних гомеопатичних засобів, розробку основних напрямків подальшого розвитку медикаментозної допомоги населенню, аналіз використання комплексних гомеопатичних препаратів з метою усунення проблем нераціонального призначення лікарських засобів, сприяння плануванню та проведенню заходів щодо покращення використання лікарських препаратів.

РЕЗУЛЬТАТИ Й ОБГОВОРЕННЯ. На основі всебічного вивчення інформаційних матеріалів щодо раціонального використання гомеопатичних засобів нами опрацьована модель фармацевтичної опіки хворих, суть якої полягає у наданні інформації щодо раціонального вибору та призначення гомеопатичного препарату, правильного узгодження фізико-хімічних та фармакологічних властивостей засобу з індивідуальними особливостями організму та характером захворювання; рекомендацій щодо оптимального вибору дози (розведення) та лікарської форми; у роз'ясненні правил та особливостей вживання, зберігання гомеопатичних препаратів, а також у контролі рівня засвоєння хворими одержаної інформації.

Як свідчать статистичні дані та результати соціологічного опитування, пацієнти, які звертаються до аптек за гомеопатичними препаратами, недостатньо володіють інформацією про гомеопатичний метод лікування. Пацієнтів також цікавить інформація про можливість використання гомеопатичних препаратів для лікування хворих різних вікових категорій; час досягнення фармакотерапевтичного ефекту; імовірність виникнення побічних ефектів; можливі проблеми при застосуванні гомеопатичних препаратів (пропуск прийому, загострення симптомів захворювання та ін.); гомеопатичні препарати, їх склад, походження компонентів; спосіб вживання гомеопатичних препаратів; можливість поєднання з іншими лікарськими препаратами та харчовими продуктами; умови зберігання і терміни придатності гомеопатичних препаратів.

Слід зазначити, що фармацевтична опіка хворих є важливим елементом раціональної, ефективною та безпечною фармакотерапії як при безрецептурному відпуску комплексних гомеопатичних препаратів, так і при забезпеченні пацієнтів класичними однокомпонентними гомеопатичними засобами за рецептурними прописами.

Незважаючи на те, що після консультації із лікарем-гомеопатом пацієнт є достатньо проінформований про хід лікування, для забезпечення якості гомеопатичної терапії, уникнення

можливих помилок у процесі лікування, при відпуску рецептурних гомеопатичних препаратів дії провізора повинні бути спрямовані та доведення до відома хворого можливих проблем щодо застосування гомеопатичних препаратів, шляхи їх попередження або вирішення та контроль рівня засвоєння інформації.

Слід відзначити, що інформація, одержана пацієнтом у процесі здійснення фармацевтичної опіки, має пріоритетний характер. Від її повноти, достовірності та характеру доведення залежить ставлення пацієнта до фармакотерапії; ефективність, безпечність, якість та успіх фармакотерапії; раціональне використання гомеопатичних та інших лікарських засобів; ризик виникнення небажаних проявів фармакотерапії; досягнення стану комплайенсу.

Необхідною умовою реалізації ефективної та максимально повної фармацевтичної опіки є наявність методичних та інформаційних ресурсів.

Література

1. Лопатинська О.І. Основні тенденції розвитку гомеопатичної фармації в Україні // Вісник фармації. – № 3. – 2005. – С. 32-36.
2. Лопатинська О.І. Сучасний стан та перспективи удосконалення технології, стандартизації та забезпечення населення гомеопатичним засобами: Дис. ... канд. фарм. наук: 15.00.01 / Львівський державний медичний університет ім. Д. Галицького. – Львів. – 2002. – 203 с. + дод.
3. Тихонов О.І., Осипенко С.Ю., Буднікова Т.Н. Гомеопатія як перспективний напрямок сучасної медицини та фармації // Клінічна фармація. – 1998.

Сучасне та адресне одержання та доведення інформації ефективно може вирішуватися шляхом різноманітних інформаційних ресурсів – друкованих видань, комп'ютерних технологій. Для розширення наукового інформаційного потенціалу гомеопатичної практики є можливість використання телекомунікативних ресурсів та систем. На сьогодні важливим джерелом інформації про можливість використання гомеопатичних препаратів стали фармакоепідеміологічні дослідження.

ВИСНОВКИ. Таким чином, враховуючи специфіку гомеопатичного методу лікування, фармацевтична опіка хворих є невід'ємною складовою частиною діяльності аптек, спеціалізованих лікувально-профілактичних закладів, фармацевтичних фірм та компаній, і суттєво впливає на ефективність лікування та профілактику багатьох захворювань за допомогою гомеопатичних препаратів.

– № 2. – С. 55-58.

4. Зіменковський А.Б., Пономаренко В.М., Грем О.Ю. Участь клінічного провізора в організації та впровадженні раціонального фармацевтичного менеджменту у багатопрофільній лікарні: Методичні рекомендації – Київ, 2005. – 54 с.

5. Фармацевтическая опека: курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.В. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Харьков: Мегаполис, 2003. – 608 с.

РОЛЬ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ОПЕКИ БОЛЬНЫХ В ОБЕСПЕЧЕНИИ РАЦИОНАЛЬНОЙ ГОМЕОПАТИЧЕСКОЙ ТЕРАПИИ

О.И. Лопатинская

Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого

Резюме: из-за разностороннего влияния на организм, высокую эффективность, отсутствие побочных и токсических эффектов, экономическую доступность гомеопатические препараты занимают значительное место в современной системе охраны здоровья как профилактические и лекарственные средства. Сегодня в условиях повышенных требований к современной фармакотерапии особенной актуальности приобретает внедрение элементов фармацевтической опеки больных, которые употребляют гомеопатические препараты.

Ключевые слова: фармацевтическая опека, гомеопатическая терапия.

ROLE OF PHARMACEUTICAL CARE OF PATIENTS IN PROVIDING RATIONAL HOMEOPATHIC THERAPY

O.I. Lopatynska

Lviv National Medical University by Danylo Halytsky

Summary: taking into account different action on the organism, high effectivity, absence of adverse and toxic reactions, economical accessibility, homeopathic preparations take an important place in modern system of public health as prophylactic and medical means. The using of pharmaceutical care elements is very important for optimal and rational pharmacotherapy with homeopathic preparations.

Key words: pharmaceutical care, homeopathic therapy.